

JAG MINNS...

Först vill jag tacka Ulf Johansson för hans intressanta artikel i förra numret av Alingsås Släktforskare. Jag tänkte väl, som en del andra av er gjort som skrivit om detta: Vad kan jag tillföra av intresse till andra släktforskare ?

✂ av Lisbeth Spogardh

Lisbeth Spogardh

Vad minns jag nu då? Det sägs att jag är född under sista året av det glada 40-talet och det får jag väl tro på.

Min vagga (det hade jag en, samma vagga som mina egna barn senare sovit i) den stod i en by i Norrbotten vars namn är Södra Prästholmen. Byn ligger vid Råne älv, ca 4 mil från Luleå norr ut. Där vi bodde heter Udden; fastigheterna ligger på en udde ute i älven. Det är en vacker plats.

Mina första minnen har jag från två års ålder.

Det var tidigt 50-tal; min farfar Oskar Alfred Lindgren, född 1881, bodde i huset bredvid, det äldsta kvarvarande huset på Udden.

I andra halvan av huset bodde "Broren". Han kallades så, men han hette Johan August Johansson. Han var storebror till farfar, född 1879.

En dag när min syster Görel och jag kom in till honom var rummet fyllt med rök och gubben låg och sov i kökssoffan med en torrkokt gryta på spisen.

Han dog vintern 1951; jag har ingen bild av honom i mitt bildminne men händelsen sitter fast.

På detta ställe har min familj på min fars sida bott sen sekelskiftet 1700/1800.

Den längst bakåt i tiden som jag hittills har hittat är född i slutet på 1700-talet. Bonden och nämndemannen Anders Lindqvist och hans hustru Fredrika Johansson fick en son 1818 som också fick namnet Anders Lindqvist. Hans hustru Maja Kajsa Persdotter,

född 1827, var inflyttad från Boden. De fick tre döttrar, Maria, Anna och Lovisa Lindqvist.

Maria Lindqvist är min gamlefarmor och henne har jag hört mycket berättas om.

Maria föddes 1850, gifte sig vid 18 år, blev änka vid 36 år och levde tills hon var 86.

Hon var byns jordemor och farfar brukar säga "he klick äldri när ho Maria var med".

Hon fick även den stora uppgiften att hjälpa sina egna barnbarn till världen, men även att lämna åter ett barn, två barnbarn och två barnbarns hustrur, när TBC härjade i byn.

Hennes lillasyster Lovisa, född 1872, bodde även kvar på Udden.

Hon byggde sig ett eget hus bredvid sin systers.

Denna Lovisa levde när jag var liten. Jag minns att hon låg i sin säng, när vi var in till henne. Den var stor med mörka gavlar och fördragna gardiner. Så jag minns min gamlefarmors syster som var född 1872, och det tycker jag är fantastiskt.

Jag tyckte mycket om att vara hos min farfar. Han hade alltid hårda karameller i en plåtburk i sin stora byrå i köket.

Vilken upplevelse det var en lucianatt när jag såg att farfar sov i en röd nattmössa.

Särskilt spännande var det när mina äldre kusiner kom ner till Udden och pratade så där konstigt med honom

som vi kallade för "bondska".

Dom pratade om andra i byn, om vad som hände, och jag fick veta vilka som var pappas kusiner och lite annat smått och gott.

Hästar till exempel har nog alltid varit ett samtalsämne, då liksom nu. Vi hade ju bott i denna byn länge och farmors släkt kom även från samma by.

Det har berättats för mig att det har bott mycket folk på Prästholmen. Jag har sett på Landsarkivet i Göteborg att det finns en samling om byns bymän från 1770 till 1950 på Folkrorelsernas arkiv och det skall bli en spännande läsning. Där kanske det står en del om farfars morfars far Anders Lindqvist.

En gång när jag satt och läste i en husförhörslängd om min farmor, när hon var liten, fick jag se ett namn Maja Greta Lindqvist f 1825.

Det var fel namn i fel familj; det var ju farfars familj som hette Lindqvist; inte farmors. När jag hade fått hennes födelsebok började jag titta. Hon hade samma föräldrar som Anders Lindqvist f 1818, alltså var de syskon, så min farfar och farmor var syslingar. Det visste vi inte.

Min bästa vän var min kusin Ellinor, som är född dagen före mig, men hon bodde i stan och det var alltid roligt att komma till Haparanda, där hon bodde då. Och det var spännande, för då kunde vi gå till Finland. Det är bara en bro över Torne älv, och samhället heter Tornio också.

På vintern, när det var marknad, var där lappar eller samer som det heter och dom hade tamrenar med sig och mycket annat spännande. En lapp-

docka inhandlade jag en gång som jag faktiskt fortfarande har kvar.

I vår by fanns det några som kom under och efter kriget, gifte sig och blev kvar. Mamma, som flyttade dit 1943 från Blekinge, har berättat, att under de första åren hon bodde där, kunde hon höra från andra sidan älven, hur finnarna kom med sina kor. De flydde från svälten i Finland.

Vintern 1955 kom en flicka till oss från Berlin, som hette Karin. Hon stannade över vintern. Hon var med mig i skolan. Hon lärde sig fort att prata svenska. Hon älskade vårt knäckebröd som hon satt och doppade i te.

Vi var i Boden och mötte henne vid ett tåg, som var fullt med tyska barn.

På kvällen när min mamma hade lagt henne och kom ut från sovrummet, grät hon över den fattigdom, som syntes i Karins kläder, vilka mamma lade ihop omsorgsfullt och även sände tillbaka med Karin.

Jag minns hur mycket julklappar hon fick från andra i vår by. Och konstigt nog så kände jag ingen avundsjuka över att hon fick mer än jag.

Tyvärre har vi ingen kontakt med henne i dag. Jag har försökt att hitta henne i Berlin, men eftersom jag inte har hennes födelsedatum, kan inte svenska konsulatet hjälpa mig. Min sista utväg är väl att sätta ut ett kort på henne och hennes mamma i tid-

ningen och fråga om någon känner igen dem.

När jag var tio år flyttade vi från mitt kära Udden till Karlshamn i Blekinge. Pappa sålde gården till en yngre bror.

Det var en stor omställning i mitt liv. Min nya klass tyckte att jag pratade så konstigt.

Karlshamn var rätt spännande, för där hade jag ännu fler kusiner och mostrar och morbröder.

- Det värsta var att det blev så fort mörkt på sommarkvällarna; jag var ju van vid ljusa nätter.

Jag var tio månader när jag första och enda gången träffade min mormor Gerda Natalia Spogardh.

Min mormor dog 7/2 1950. (Min äldsta flicka Lina föddes 7/2 1975.) Min mormors familj kom från östra Blekinge, Karlskrona.

Min morfar Ferdinand Spogardh flyttade hemifrån när min mamma var liten, så honom har man inte pratat om. Därför har han ju varit intressant.

Jag har länge vetat att han dog när jag var sex år och att han ligger begravd vid sjön Bolmen i Småland.

Min kusins fru i Karlshamn har hittat en del om honom. Han gifte sig igen på äldre dar och hans fru levde till 1982.

Det känns inte bra att veta, att det fanns en kvinna, som levde med honom

tills så nyligen och som hade kunnat berätta för oss om morfar. En oersättlig tillgång som gått förlorad.

Min morfars far, Nils Johansson / Spogardh, fick namnet i det militära när han mönstrade 1855 vid Kungliga Wendes Artilleri Regemente i Kristianstad.

Eftersom jag vet så lite om min mammas släkt bakåt i tiden, har det bidragit till mitt intresse för att börja släktforska.

Jag och min kusin Bengts fru Gun i Karlshamn har lagt in en högre växel på forskningen i vinter, för vi skall ha släktträff i Karlshamn den 30 maj i år.

Då blir vi en hel del släktingar som träffas. Mamma har sju syskon och en del av dem har även många barn.

Julafton 1965 ringde telefonen hemma. Jag svarade; min farbror Ernst talade om att min farfar var död.

Tyvärre fick inte min far leva mer än tio år till.

Den här platsen på jorden, som heter Udden, är mig mycket kär, och där bor idag min kusin Leif, som har fört vårt arv vidare med hästar, jakt och fiske. Och det bästa är att jag kan åka dit när jag vill. Och gammelfarmors systems barnbarnsbarn bor i huset bredvid, och generation efter generation tar vid.